

Programa „Zipio draugai“

Idėja

Pagrindinė programos „Zipio draugai“ idėja labai paprasta: jei vaikus išmokysime įveikti sunkumus, jie lengviau susidoros su kebliomis ir kritinėmis situacijomis paauglystėje ir suaugę. Programa parengta specialiai penkerių–septynerių metų amžiaus normaliai besivystantiems vaikams. Jie mokomi įveikti kasdienes sunkumas, atpažinti savo jausmus, juose susivokti, apie juos kalbėti bei išreikšti juos sau ir kitiems priimtinais būdais. Taip pat vaikai skatinami padėti kitiems, turintiems sunkumų.

Programa „Zipio draugai“ skirta darželiams, darželiams-mokykloms arba pradinėms mokykloms. Jos trukmė – 24 savaitės: kartą per savaitę vaikai dalyvauja vienoje 45 minučių valandėlėje. Programa remiasi šešių pasakojimų ciklu, pavadintu „Zipio draugai“. Zipis yra vabaliukas, o jo draugai – keletas mažų vaikų. Pasakojimuose jie susiduria su daugumai vaikų pažįstamais dalykais: draugyste, bendravimu, vienatve, priekabiavimu, pasikeitimų ir netekties išgyvenimu. Kiekvienas pasakojimas iliustruotas ryškiai, spalvingai. 24 valandėlės padalytos į šešias dalis, skirtas kokiai nors vienai temai. Pavyzdžiui, pirmojoje dalyje kalbama apie jausmus. Kiekvienos valandėlės pradžioje pedagogas perskaito pasakojimo ištrauką, o paskui vaikai atlieka įvairias užduotis, pavyzdžiui, piešia, diskutuoja, vaidina. Šių užduočių tikslas – padėti vaikams pažinti ir suprasti savo jausmus ir elgesį. Programoje „Zipio draugai“ dalyvaujantiems vaikams nenurodoma, ką jie turi daryti, nesakoma: „Šis elgesio būdas yra geras, o anas – blogas“. Jie skatinami patys aiškintis ir galvoti.

Programos tikslas – ne tik padėti vaikams įveikti juos ištikusius sunkumus, bet ir parodyti, kaip svarbu kalbėtis su kitais žmonėmis, kai apima liūdesys ar pyktis, ir kaip svarbu išklausyti kitus, kai jiems liūdna ar pikta. Skiriama daug dėmesio vaiko gebėjimui priimti ir suteikti pagalbą. Mažų vaikų ugdymuisi labai daug įtakos turi kartojimas. Kiekvienos valandėlės pradžioje pakartojama, kas buvo išmokta praėjusią savaitę, o patys svarbiausi dalykai nuolat primenami per visą programos įgyvendinimo laikotarpį. Be to, vaikai gali parsinešti valandėlių metu nupieštus piešinukus namo, kad galėtų aptarti „Zipio draugų“ valandėles su tėvais.

Pedagogų vaidmuo

Pedagogų vaidmuo programoje „Zipio draugai“ itin svarbus. Programos įgyvendinimui atrinkti pedagogai dalyvauja keturių dienų seminare, kurio metu apibūdinamas programos „Zipio draugai“ teorinis pagrindas, aiškinama įveikimo sąvoka ir jo svarba gerai vaikų savijautai, aptariama programos struktūra ir loginis pagrindas. Pedagogai susipažįsta su visomis šešiomis programos dalimis ir aptaria įvairias užduotis. Daug laiko skiriama diskusijoms. Ypač svarbu iš anksto parengti pedagogus tam, kad programos valandėlių metu vaikai gali atskleisti labai asmeniškų dalykų apie save ar savo šeimą. Pedagogams patariama aptarti šiuos dalykus po valandėlės: individualiai pasikalbėti su vaiku arba susisiekti su tėvais ar mokyklos socialiniu darbuotoju. Programos įgyvendinimo metu pedagogams teikiama parama. Jie skatinami kiekvieną valandėlę aptarti su savo kolegomis ir kreiptis į programos koordinatorius bei konsultantus, kai reikia patarimo ar pagalbos. Keletą kartų programos įgyvendinimo laikotarpiu skirtingose įstaigose dirbantys pedagogai susirenka į vienos dienos metodinį konsultacinį seminarą pasidalyti savo patyrimu. Pedagogai skatinami patalpą, kurioje vyksta „Zipio draugų“ valandėlės, šiai veiklai paruošti specialiai. Pavyzdžiui, jei įmanoma, vaikai turėtų susėsti ratu, o ne už stalų. Labai svarbi paskutinioji taisyklė: jei vaikas apie ką nors kalbėti nenori, jis turi teisę tylėti. Ir tylint per valandėlę galima išmokyti labai daug. Daugelis pedagogų pastebėjo, kad programa naudinga ne tik vaikams, bet ir jiems patiems – ji moko naujų darbo metodų ir netgi padeda asmeniniame gyvenime. Informacija apie programos vykdytoją Lietuvoje – VšĮ „Vaiko labui“ (<https://www.vaikolabui.lt/>).